

Імунізація – ваш захист

*24-30 квітня 2017 року в Україні буде проводитися **Український тиждень імунізації**. Цей захід має стати щорічним та відбуватиметься одночасно з Всесвітнім та Європейським тижнями імунізації.*

Головна мета ініціативи «Український тиждень імунізації» - інформувати населення про вакцинацію як найбільш ефективний інструмент захисту від інфекційних хвороб та важливу умову збереження національної безпеки країни. Вакцинація вважається одним з найбільших досягнень медицини, яке щорічно дає можливість попередити 3 мільйони смертей і 750 тис. випадків дитячої інвалідизації. На даний час за допомогою вакцин людство здатне попередити 30 інфекційних захворювань. Імунізація визнана одним з найефективніших заходів запобігання захворюванням.

На жаль, рівень вакцинації дітей в Україні за даними 2016 року далекий від рекомендованого ВООЗ 95%. Україна має найнижчі показники охоплення щепленнями серед усіх європейських країн та одні з найнижчих у світі, свідчить офіційна статистика МОЗ України, ВООЗ та Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). Зокрема, станом на кінець грудня 2016 року, охоплення щепленнями дітей у віці до 1 року складає: БЦЖ – 72,3%, проти поліомієліту – 60,8%, проти кашлюку, дифтерії та правця – 21,0%, проти кору, паротиту та краснухи – 45,5%, проти гепатиту В – 28,8%, проти Хіб-інфекції – 51,6%.

Низьке охоплення вакцинацією в Україні призводить до високих ризиків поширення інфекційних захворювань та створює критичну загрозу для загального стану здоров'я населення країни.

Українське суспільство потребує більшої обізнаності щодо проблематики вакцинації. Лише спільними зусиллями громадськості, медиків та представників влади, які визнають цю проблему, Україна може досягти змін на краще.

Імунізація - що це таке?

Це процес, під час якого імунна система людини стає захищеною від агента (імуногена). Коли ця система стикається з чужими для тіла молекулами, вона організовує імунну реакцію. Також вона розвиває здатність швидко реагувати на подальші такі випадки завдяки імунній пам'яті. Це є функцією набутого імунітету. Таким чином, шляхом контрольованого нараження людини на імуноген її тіло може навчитись себе захищати: це називають активною імунізацією. Пасивною імунізацією є пряме вживлення цих елементів у тіло, на противагу самостійному виробленню тілом цих часток.

Імунізацію проводять різними методами, найчастіше — шляхом вакцинації. Вакцини від мікроорганізмів, що спричиняють захворювання, здатні підготувати імунітет тіла й таким чином допомогти боротись або запобігти інфекції. Побутує думка, що імунізація є менш ризикованим та простішим шляхом набуття імунітету до певної хвороби, аніж перенесення м'якшої форми самої хвороби. Вона є важливою і для дітей, і для дорослих, адже може захистити від багатьох захворювань. Імунізація не лише захищає дітей від смертельних захворювань, а й допомагає у розвитку імунної системи дитячого організму.

Через широке застосування імунізації певні інфекції та хвороби були майже повністю викорінені в певних регіонах та на планеті в цілому. Яскравим прикладом є захворювання на поліомієліт у США: внаслідок вчасної вакцинації дітей випадків цієї хвороби не було зафіксовано на території країни з 1979 року. Проте все ще існує ризик підхопити це захворювання в інших регіонах. Це стосується осіб, що ніколи не вакцинувались або не отримали необхідної дози повністю, або тих, що подорожують на території, де поліомієліт все ще є поширеним.

Активну імунізацію/вакцинацію вважають одним з десяти видатних досягнень охорони здоров'я у XX столітті.

Процес імунізації

На сьогоднішній день імунізація вважається одним з найефективніших методів боротьби зі всілякими небезпечними захворюваннями: правець, дифтерію, гепатит, кашлюк та багатьма іншими. Суть методу полягає у введенні людині спеціальної вакцини, яка активізує захисні реакції організму. Вперше даний процес був проведений в кінці 18-го століття. Згідно з твердженнями фахівців, вакцинація допомагає запобігти безлічі смертей від інфекційних захворювань. Для того, щоб вироблявся імунітет правильно, а негативні наслідки були мінімальними, враховуються багато факторів. Серед них і вік, і стан здоров'я, і уразливість до певних хвороб деяких категорій населення. Варто відзначити, що імунізація – це відмінний спосіб профілактики як самих захворювань, так і їх широкого розповсюдження (наприклад, туберкульозу).

Активна імунізація

Може бути як природною, так і штучною. Природна імунізація виникає після перенесеної хвороби. Друга ж здійснюється шляхом введення вакцин. Вакцини

можуть бути живими, мертвими мікроорганізмами, хімічними, створеними за допомогою генної інженерії, багатокомпонентними, з фрагментами ДНК мікроба. Таким чином, активна імунізація сприяє тривалому ефекту, захищаючи організм від гострих інфекцій. Введення вакцини може відбуватися різними способами: внутрішньовенно, у м'яз, під шкіру або внутрішньошкірно (найбільше ефективно). При активній імунізації необхідний правильний розрахунок дози препарату. Якщо норма перевищена, можливий рецидив хвороби. При її зниженні вакцинація буде малоефективною.

Живий вірус, розмножуючись в організмі, стимулює клітинний, секреторний, гуморальний імунітет. Однак такий спосіб імунізації має свої недоліки. Насамперед можливе прогресування хвороби. Також такі вакцини однокомпонентні, так як комбінація їх з іншими мікроорганізмами може дати непередбачену реакцію. Активна імунізація – це спосіб, який не підходить для людей з імунодефіцитом, пацієнтам з лейкозом, лімфомою, а також тим, хто проходить радіотерапію. Забороняється введення таких вакцин і вагітним жінкам.

Застосування анатоксинів

Нерідко при імунізації застосовують анатоксини. Це речовини, які одержують шляхом впливу на токсин формаліном. Таким чином, він знешкоджується, але зберігає імуномодулюючі властивості. Такі анатоксини використовують для щеплення від правця, дифтерії. Цю вакцинацію проводять у два етапи, перерва між якими повинен становити приблизно 15 місяця. Потім через рік проводять ревакцинацію.

Пасивна імунізація

Тимчасовий імунітет створюється з допомогою пасивної імунізації. При цьому вводяться антитіла до певних антигенів. Як правило, цей спосіб використовується за умови, коли активна імунізація не була проведена, для лікування укусів павуків, змій. Таким чином, пасивна імунізація – це метод, який дає лише короточасний ефект (хоча і миттєвий) і зазвичай застосовується після контакту зі збудником. Використовують при цьому такі препарати, як людський імуноглобулін (нормальний та специфічний), спеціальні сироватки. Показаннями до використання імуноглобулінів є профілактика гепатиту, кору, імунодефіцитний стан, затяжні запальні процеси та інфекції. Отримують імуноглобулін з плазми крові дорослої людини. Її попередньо тестують на наявність інфекції. Вводять такі препарати внутрішньом'язово. Максимальна кількість антитіл спостерігається вже на другу добу. Приблизно через 4 тижні вони розпадаються. Деколи при ін'єкції виникають хворобливі відчуття. Тому фахівці рекомендують вводити препарати досить глибоко.

Асоційовані препарати для вакцинації

У ряді випадків практикується асоційована імунізація. Це використання препаратів, які складаються з різних антигенів. Головною перевагою даного способу є зменшення кількості ін'єкцій, необхідних для запровадження кожного

антигену. До того ж така вакцинація сприяє виробленню імунітету за досить короткий строк і дозволяє комбінувати антигени в різних варіантах (в залежності від ситуації епідеміологічної обстановки). Яскравим представником є препарат від коклюшу, правця та дифтерії (АКДП).

Турова вакцинація

Для того щоб швидко роз'єднати ланцюг передачі певного захворювання, проводиться турова імунізація. Це комплекс заходів, спрямованих на проведення вакцинації дітей (незалежно від того, чи були вони щеплені раніше). Зазвичай терміни турової імунізації складають від одного тижня до одного місяця. Основна мета таких дій полягає у щепленні всіх груп населення від певної хвороби. Часто такі заходи проводяться в країнах, що розвиваються (поширення інфекції там зустрічається часто, а документація про вакцинацію, як правило, відсутня).

Побічні явища при імунізації

Хоча імунізація населення – це досить безпечний і необхідний процес, виникнення побічних реакцій усе ж можливе. Найчастіше можна спостерігати незначне підвищення температури, біль у місці ін'єкції. Діти стають примхливими, апетит знижується. Не виключені алергічні реакції. Якщо використовується жива вакцина, то іноді діагностується легка форма хвороби (кір, краснуха). Щоб уникнути подібних ускладнень, слід проводити вакцинацію правильно. Передусім дитина має бути абсолютно здоровим. Перед кожним щепленням необхідний огляд лікаря, який вимірює температуру тіла, оглядає порожнину рота, горла, прослуховує легені. Тільки після всього цього видається направлення на проведення вакцинації.

Як допомогти дитині перенести вакцинацію?

Ін'єкції викликають у дітей больові відчуття (короточасні). Тому перед вакцинацією дитину бажано заспокоїти. Якщо після щеплення піднімається температура (особливо вище 39 °С), слід дати лікарські препарати для її зниження. Як правило, в цей період дитина вередує, погано їсть. Не варто проводити з ним активні ігри, примушувати їсти. Краще вибрати якісь спокійні заняття. Необхідно створити в приміщенні комфортні кліматичні умови: повітря не повинен бути сухим, а температура - занадто високою. Варто пожаліти дитину, приділяти їй увагу, адже в цей час вона особливо цього потребує. Якщо після вакцинації від кору, краснухи і т. п. з'явилася висипка, то це не повинно насторожувати. Зазвичай вона проходить через кілька днів. Однак будь-які тривалі зміни в поведінці, судоми, проблеми з диханням, млявість упродовж тривалого часу – серйозний привід звернутися до фахівця.